

Cuprins detaliat

Abrevieri _____ XLI

1	DEZVOLTAREA INTEGRĂRII EUROPENE	1
1.	Introducere	1
2.	Teorii despre integrare: o scurtă prezentare	2
3.	Integrarea europeană: context	4
4.	Tratatele CEE și EURATOM	7
5.	De la Tratatul CEE la Actul Unic European	9
	(a) Granițele geografice ale comunității: extinderea	9
	(b) Procesul decizional în comunitate: interguvernamentalism și supranaționalism	10
	(i) Compromisul de la Luxemburg	10
	(ii) Apariția PEC, a Consiliului European și a comitologiei	11
	(iii) Contracurarea curentului: alegerile directe pentru PE, resursele, bugetul și CEJ	12
	(iv) Drumul către AUE	14
6.	Actul Unic European	15
	(a) Modificări instituționale	15
	(b) Modificări de fond	16
	(c) Reacție și evaluare	17
7.	Tratatul de la Maastricht: nașterea Uniunii Europene	18
	(a) Motivația structurii pe trei piloni	19
	(b) Titlul I: Dispozițiile comune	19
	(c) Titlurile II-IV: modificări aduse tratatelor comunității	20
	(i) Modificările instituționale	20
	(ii) Modificările de fond	20
	(d) Titlul V, pilonul al II-lea: politica externă și de securitate comună (PESC)	21
	(e) Titlul VI, pilonul al III-lea: justiție și afaceri interne (JAI)	22
	(f) Reacție și evaluare	23
	(g) Continuarea extinderii	24
8.	Tratatul de la Amsterdam	25
	(a) Titlul I: prevederi comune	25
	(b) Pilonul I: pilonul comunitar	26
	(c) Titlul V, pilonul al II-lea: politica externă și de securitate comună (PESC)	28

(d)	Titlul VI, pilonul al III-lea: cooperarea polițienească și judiciară în materie penală (CPJP)	29
(e)	Titlul VII: cooperarea consolidată	30
(f)	Titlul VIII: dispoziții finale	30
(g)	Reacție și evaluare	31
9.	De la Amsterdam la Nisa	32
(a)	De la Amsterdam la Nisa: conferința interguvernamentală	32
(b)	De la Amsterdam la Nisa: Carta drepturilor	32
10.	Tratatul de la Nisa	33
(a)	Titlul I: dispoziții comune	34
(b)	Pilonul I: pilonul comunitar	34
(c)	Titlul V, pilonul al II-lea: politica externă și de securitate comună (PESC)	36
(d)	Titlul VI, pilonul al III-lea: cooperarea polițienească și judiciară în materie penală (CPJP)	36
(e)	Titlul VII: cooperarea consolidată	36
(f)	Extinderea	38
(g)	Reacție și evaluare	38
11.	Tratatul Constituțional	39
(a)	De la Nisa la Laeken	39
(b)	Convenția asupra viitorului european	40
(c)	Conferința interguvernamentală	42
(d)	(Ne)ratificarea Tratatului Constituțional și Tratatul de Reformă	43
(e)	Reacție și evaluări	43
12.	Bibliografie	46
2	INSTITUȚIILE	48
1.	Considerații principale	48
2.	Comisia	49
(a)	Colegiul comisarilor: numirea și demiterea	49
(b)	Colegiul comisarilor: compunere	49
(c)	Colegiul comisarilor: procesul decizional	50
(d)	Președinția Comisiei	51
(e)	Funcționarii Comisiei	52
(f)	Competențele Comisiei	53
(i)	Atribuțiile legislative	54
(ii)	Atribuțiile administrative	55
(iii)	Atribuțiile executive	55
(iv)	Atribuțiile judiciare	56
(g)	Căderea Comisiei Santer și reforma subsecventă	57
(h)	Impactul TC	58
(i)	Rolul Comisiei: concluzii	59
3.	Consiliul	60

(a)	Compunerea	60
(b)	Președinția Consiliului	61
(c)	Comitetul reprezentanților permanenți	63
(d)	Secretariatul Consiliului	64
(e)	Atribuțiile Consiliului	64
(f)	Impactul TC	66
(g)	Rolul Consiliului: concluzii	66
4.	Consiliul European	68
(a)	Compunerea	68
(b)	Rațiunea existenței Consiliului European	69
(c)	Rol	69
(d)	Impactul TC	71
(e)	Rolul Consiliului European: concluzii	71
5.	Parlamentul European	72
(a)	Compunere și funcționare	73
(b)	Atribuții	76
(i)	Atribuții legislative	76
(ii)	Atribuții de numire și de destituire	77
(iii)	Atribuții de supraveghere	78
(iv)	Atribuții bugetare	79
(c)	Impactul TC	80
(d)	Rolul Parlamentului European: concluzii	80
6.	Instanțele judecătorești	82
(a)	Curtea Europeană de Justiție	83
(b)	Tribunalul de Primă Instanță	84
(c)	Camerele jurisdicționale	86
(d)	Reforma sistemului judiciar	87
(e)	Avocatul general	88
(f)	Procedura în fața Curții	88
(g)	Forma hotărârilor Curții	89
(h)	Impactul TC	90
(i)	Rolul Curții: concluzii	90
7.	Curtea de Conturi	95
8.	Alte instituții comunitare	97
(a)	Comitetul Economic și Social	97
(b)	Comitetul Regiunilor	98
(c)	Agențiile	98
9.	Concluzii	99
10.	Bibliografie	100
3	INSTRUMENTE ȘI COMPETENȚĂ	102
1.	Introducere	102
2.	Considerații principale	102

3.	Instrumente juridice _____	103
	(a) Regulamentele _____	103
	(b) Directivele _____	106
	(c) Deciziile _____	107
	(d) Recomandări și avize _____	107
	(e) Alte metode de dezvoltare a politicilor comunitare _____	108
	(f) Obligația motivării _____	109
	(g) Impactul Tratatului Constituțional _____	109
4.	Competența internă a comunității _____	110
	(a) Domeniul de aplicare al unui articol din Tratat _____	110
	(b) Competența partajată și concurentă _____	111
	(c) Competențele implicite _____	112
	(d) Articolul 308 _____	115
	(e) Competența și cei trei piloni _____	118
5.	Competența externă a comunității _____	118
	(a) Personalitatea juridică, capacitatea juridică și încheierea acordurilor _____	119
	(b) Competența externă expresă _____	119
	(c) Competența externă implicită și exclusivitatea _____	120
	(i) Jurisprudența inițială _____	120
	(ii) Cauza <i>OMC</i> . Competența externă și limitele competenței exclusive _____	121
	(iii) Cauzele <i>Open Skies</i> și <i>Lugano</i> , hotărârea <i>ERTA</i> și competența externă exclusivă _____	122
	(d) Competența partajată, acordurile mixte și cooperarea _____	124
6.	Principiul subsidiarității _____	125
	(a) Comunitatea trebuie să acționeze în limitele competențelor sale _____	125
	(b) Competența exclusivă a comunității _____	126
	(c) Analiza subsidiarității _____	128
	(d) Rolul Curții _____	130
7.	Impactul Tratatului Constituțional _____	131
8.	Concluzii _____	133
9.	Bibliografie _____	134
4	PROCESUL LEGISLATIV ȘI DE ELABORARE A POLITICILOR COMUNITARE _	135
	1. Considerații principale _____	135
	2. Pilonul comunitar: inițiativa legislativă _____	136
	3. Pilonul comunitar: procedurile legislative _____	137
	(a) Acțiunea individuală a Comisiei _____	137
	(b) Consiliul și Comisia acționând individual _____	138
	(c) Consiliul, Comisia și consultarea Parlamentului European _____	138

(d)	Consiliul, Comisia și procedura cooperării cu Parlamentul European _____	139
(e)	Consiliul, Comisia și Parlamentul European: procedura de decizie _____	141
(i)	Etapetele prevăzute de articolul 251 _____	143
(ii)	Modul practic de operare a articolului 251 _____	144
(iii)	Dinamica atribuțiilor în cadrul articolului 251 _____	144
(iv)	Bazele legale ale articolului 251 _____	146
(f)	Consiliul, Comisia și Parlamentul European: avizul conform _____	146
(g)	Rezumat _____	147
4.	Pilonul comunitar: atribuțiile legislative delegate _____	147
(a)	Comitologia: explicație _____	147
(b)	Comitologia: proceduri _____	149
(c)	Comitologia: evaluare _____	152
5.	Pilonul comunitar: condițiile de vot în consiliu _____	154
6.	Procedura decizională în cadrul pilonilor al II-lea și al III-lea _____	156
(a)	Pilonul al II-lea: politica externă și de securitate comună (PESC) _____	157
(b)	Pilonul al III-lea: cooperarea polițienească și judiciară în materie penală (CPJP) _____	157
7.	Realitatea procesului decizional comunitar _____	158
(a)	Dimensiunea temporală _____	158
(b)	Dimensiunea interinstituțională _____	160
(i)	Planificarea agendei legislative _____	160
(ii)	Acordurile interinstituționale _____	161
(iii)	Elaborarea politicilor specifice _____	162
8.	UE, democrația și procesul decizional _____	166
(a)	Natura dezbaterii _____	167
(b)	Evaluare: cadrul de referință empiric _____	168
(i)	Comparația cu sistemele naționale _____	168
(ii)	Situația procesului decizional dacă nu ar exista UE _____	169
(c)	Evaluare: cadrul de referință normativ _____	170
9.	Tratatul Constituțional, democrația și procesul decizional _____	173
(a)	Puterea legislativă: legislația primară _____	173
(b)	Puterea legislativă: regulamentele delegate _____	174
(c)	Puterea legislativă: subsidiaritatea și parlamentele naționale _____	175
(d)	Poziția puterii executive _____	176
(e)	Tratatul Constituțional și democrația _____	177
10.	Concluzii _____	177
11.	Bibliografie _____	178

5	NOI FORME DE GUVERNARE	180
1.	Considerații principale	180
2.	Introducere	180
3.	Noua abordare față de armonizare (tehnică)	186
4.	Agenda Lisabona și metoda deschisă de coordonare	188
5.	Inițiativele generale privind reforma guvernării UE	193
	(a) Subsidiaritatea și proporționalitatea	194
	(b) O reglementare mai bună și Cartea Albă privind guvernarea elaborată de Comisie	196
6.	Evaluarea procesului de migrare către noi forme de guvernare	203
7.	Concluzii	207
8.	Bibliografie	208
6	DREPTUL RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE AL UE	209
1.	Considerații principale	209
2.	Introducere: UE în calitate de actor internațional	210
3.	Competența și capacitatea externă a comunității	212
	(a) Personalitatea juridică de drept internațional	212
	(b) Necesitatea unui temei legal și limitele competenței externe a comunității	215
	(c) Competența explicită și competența implicită	217
	(d) Competența exclusivă a comunității	220
	(e) Competența partajată	226
	(f) Concluzie	228
4.	Domeniile de acțiune externă în Tratatul CE	228
	(a) Politica comercială comună (PCC)	228
	(b) Asocierie, parteneriat și cooperare	232
	(c) Politica de dezvoltare, cooperarea tehnică și asistența umanitară	233
	(d) Acțiunea externă privind mediul	234
	(e) Dimensiunile externe ale politicilor interne	235
5.	Competențele externe în Tratatul UE	236
	(a) Pilonul al II-lea: sfera politicii externe și de securitate comună	236
	(b) Pilonul al II-lea: natura constituțională a PESC	239
	(c) Pilonul al III-lea: dimensiunea externă a cooperării polițienești și judiciare în materie penală	240
	(d) Interacțiunile dintre piloni și dimensiunile economice ale securității	241
6.	Încheierea acordurilor internaționale de către UE și alte forme ale practicilor internaționale ale UE	244

(a)	Procedurile de încheiere a acordurilor conform tratatelor CE și UE _____	244
(b)	Acordurile mixte _____	247
(c)	Rolul Parlamentului European _____	250
(d)	Obligația de cooperare loială a statelor membre _____	251
(e)	Cooperarea în cadrul organizațiilor internaționale _____	251
7.	UE și dreptul internațional _____	252
(a)	Acordurile internaționale încheiate de comunitate sunt obligatorii pentru aceasta și fac parte din dreptul comunitar ____	252
(b)	Sistemul juridic al comunității reprezintă o ordine juridică autonomă _____	253
(c)	Efectul altor norme de drept internațional și al acordurilor internaționale la care statele membre sunt parte _____	255
8.	Efectul juridic al acordurilor internaționale în ordinea juridică a CE _____	258
9.	Rolul CEJ în cadrul relațiilor internaționale ale UE _____	266
(a)	Competența prealabilă: procedura avizului consultativ din articolul 300 alineatul (6) _____	266
(b)	Competența CEJ în privința acordurilor internaționale conform altor proceduri din tratatul CE _____	268
(c)	CEJ și acordurile mixte _____	269
(d)	CEJ și PESCE _____	272
10.	Coerența, consecvența și cooperarea în guvernarea relațiilor internaționale ale UE _____	274
(a)	Reprezentarea internațională și UE _____	275
(b)	Cerința coerenței între piloni și politici _____	276
(c)	Coordonarea între statele membre și UE: cooperare și conformitate _____	277
(d)	Crearea unei politici externe integrate: politica europeană de vecinătate _____	279
11.	Relațiile internaționale în Tratatul Constituțional _____	280
12.	Concluzii _____	284
13.	Bibliografie _____	285
7	SPAȚIUL DE LIBERTATE, SECURITATE ȘI JUSTIȚIE _____	286
1.	Considerații principale _____	286
2.	Scurtă prezentare _____	287
3.	Rațiunile existenței SLSJ _____	290
4.	Prevederile Tratatului _____	296
(a)	Titlul VI TUE: cooperarea polițienească și judiciară în materie penală _____	296

(b)	Titlul IV CE: vize, azil, imigrare și alte politici legate de libera circulație a persoanelor _____	300
5.	Procesul decizional _____	302
(a)	Consiliul European _____	303
(b)	Consiliul _____	305
(c)	Comisia _____	307
(d)	Parlamentul European _____	309
(e)	Agențiile _____	310
(f)	Luarea deciziilor care privesc mai mulți piloni _____	312
6.	Doctrina juridică, teleologia judiciară și limitele lor _____	312
(a)	Titlul VI TUE și doctrina _____	312
(b)	Titlul VI TUE și acțiunea în anulare _____	315
(c)	Titlul VI TUE: limitele creativității judiciare _____	317
(d)	Titlul IV CE: limitele hotărârilor preliminare _____	318
7.	Azilul, drepturile și SLSJ _____	319
(a)	Prevederile tratatelor _____	319
(b)	Legislația privind azilul _____	320
(c)	Concluzii _____	323
8.	Activitatea polițienească, securitatea, drepturile și SLSJ _____	324
(a)	Prevederile Tratatului _____	324
(b)	Operațiunile de poliție și vamale ale autorităților naționale _____	325
(c)	Organele UE _____	327
(d)	Informații, poliție și securitate _____	328
(e)	Concluzii _____	329
9.	Impactul Tratatului Constituțional _____	331
10.	Concluzii _____	332
11.	Bibliografie _____	333

8 NATURA ȘI EFECTUL DREPTULUI COMUNITAR: EFECTUL DIRECT

	ȘI DINCOLO DE ACESTA _____	334
1.	Considerații principale _____	334
2.	Conceptul ambiguu al efectului direct: ghid orientativ _____	335
3.	Efectul direct al prevederilor Tratatului _____	338
(a)	Originile: <i>Van Gend En Loos</i> _____	338
(b)	Condițiile efectului direct: extinderea condițiilor _____	343
4.	Efectele juridice ale regulamentelor și deciziilor _____	346
(a)	Regulamentele _____	346
(b)	Deciziile _____	347
5.	Efectele juridice ale directivelor _____	348
(a)	Efectul direct al directivelor _____	348
(i)	Bazele: <i>Van Duyn</i> și <i>Ratti</i> _____	348

(ii)	Aplicarea ulterioară: caracterul suficient de clar și precis al prevederilor unei directive	350
(iii)	Efectul direct: termenul-limită de implementare	351
(b)	Distincția vertical/orizontal	352
(c)	Dezvoltarea efectului direct vertical: un concept larg cu privire la stat	355
(d)	„Efectul indirect”: dezvoltarea principiului interpretării armonioase	358
(i)	Principiul interpretării armonioase: obligația de a interpreta dreptul național în conformitate cu directivele	358
(ii)	Obligația se aplică inclusiv în cauzele „orizontale” între persoanele private	359
(iii)	Obligația se aplică întregului drept național, nu numai legislației pentru implementarea unei directive	360
(iv)	Obligația de interpretare este fermă, dar nu cere o interpretare <i>contra legem</i> a dreptului național	361
(v)	Obligația pozitivă de interpretare armonioasă se aplică numai după ce termenul-limită pentru implementarea directivei a expirat	362
(vi)	Obligația interpretării armonioase și răspunderea penală	364
(vii)	Obligația interpretării armonioase și alte forme de răspundere decât cea penală	364
(e)	Efectul orizontal incidental	368
(f)	Răspunderea materială a statului pentru neimplementarea unei directive	374
6.	Directivele și efectul dreptului comunitar: o evaluare	374
(a)	Securitatea juridică, efectul direct orizontal și efectul indirect	375
(b)	Prioritatea, excluderea și substituția	376
7.	Concluzii	378
8.	Bibliografie	378

9	APLICAREA DREPTULUI COMUNITAR: REMEDIILE ÎN FAȚA INSTANȚELOR NAȚIONALE	381
1.	Considerații principale	381
2.	Principiul autonomiei procedurale naționale	382
(a)	Când nu există norme de drept comunitar, sistemul de drept național determină condițiile principale pentru protejarea drepturilor conferite de dreptul comunitar	382
(b)	Nu există obligația de „a crea noi remedii legale”?	384
3.	Alte cerințe ale dreptului comunitar: proporționalitate, caracter adecvat și protecție efectivă	386
(a)	Proporționalitatea, caracterul adecvat și efectivitatea răspunsurilor naționale	386

(b)	Protecția efectivă <i>versus</i> „niciun remediu nou”: tensiunile de început _____	389
4.	Dezvoltarea cerinței „eficienței” _____	391
(a)	Prima fază: o cerință inițială fermă _____	391
(b)	Faza a doua: o retragere judiciară parțială _____	395
(c)	Faza a treia: cerința fermă a disponibilității anumitor remedii legale _____	398
(d)	Echilibrul dintre protecția judiciară efectivă a drepturilor comunitare și autonomia și responsabilitatea procedurală națională _____	400
(e)	Poate conduita reclamantului afecta dreptul la un remediu efectiv? _____	405
5.	Evoluția principiului „echivalenței” _____	406
6.	Remediile naționale și dreptul comunitar: rezumat _____	410
7.	Principiul răspunderii (statului) pentru încălcarea dreptului comunitar _____	411
(a)	Originile principiului _____	411
(b)	Clarificarea și extinderea principiului _____	414
(c)	Condițiile răspunderii statului _____	419
(d)	Răspunderea statului și cadrul național al remediilor legale _____	424
(e)	Răspunderea statului – remediu legal rezidual? _____	426
8.	Concluzii _____	428
9.	Bibliografie _____	429

10	RAPORTUL DINTRE DREPTUL COMUNITAR ȘI DREPTUL NAȚIONAL:	
	PRINCIPIUL SUPREMAȚIEI _____	431
1.	Considerații principale _____	431
2.	Prima dimensiune: principiul supremației din perspectiva CEJ _____	432
(a)	Bazele principiului: <i>Costa</i> _____	432
(b)	Conținutul principiului: <i>Internationale</i> <i>Handelsgesellschaft</i> și <i>Simmenthal</i> _____	434
(c)	Organele naționale care trebuie să aplice principiul supremației: <i>Simmenthal</i> , <i>Larsy</i> , <i>CIF</i> _____	436
(d)	Impactul asupra dreptului național: <i>Simmenthal</i> și <i>Kapferer</i> _____	438
(e)	Principiul supremației: pilonii al II-lea și al III-lea _____	439
(f)	Concluzii _____	441
3.	A doua dimensiune: principiul supremației din perspectiva statelor membre _____	443
(a)	Franța _____	444

(i)	Jurisprudență și doctrină _____	444
(ii)	Rezumat _____	447
(b)	Germania _____	448
(i)	Jurisprudență și doctrină _____	448
(ii)	Rezumat _____	454
(c)	Italia _____	455
(i)	Jurisprudență și doctrină _____	455
(ii)	Rezumat _____	457
(d)	Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord _____	458
(i)	Jurisprudență și doctrină _____	458
(ii)	Rezumat _____	465
(e)	Polonia _____	465
(i)	Jurisprudență și doctrină _____	465
(ii)	Rezumat _____	467
(f)	Statele central și est-europene _____	468
4.	Tratatul Constituțional _____	469
5.	Pluralismul constituțional _____	470
6.	Concluzii _____	473
7.	Bibliografie _____	473
11	DREPTURILE OMULUI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ _____	475
1.	Considerații principale _____	475
2.	Context _____	476
3.	Bazele: comunitatea ținută să respecte „princiipiile generale de drept”, care includ drepturile omului _____	478
4.	Drepturile protejate în cadrul dreptului UE: surse _____	480
(a)	Instrumentele internaționale _____	481
(b)	Tratatele internaționale privind drepturile omului: podea sau plafon? _____	483
(c)	Tradițiile constituționale naționale _____	484
(d)	Tradițiile constituționale naționale și problema „standardului maxim” _____	486
5.	Contestarea acțiunii UE: judecarea pretențiilor privind drepturile omului _____	488
(a)	Acțiunile împotriva legislației _____	489
(b)	Acțiunile împotriva actelor administrative _____	490
(i)	Cauzele privind pe funcționarii Comunității _____	490
(ii)	Procedurile privind dreptul concurenței _____	491
(c)	Rezumat _____	494
6.	Contestarea acțiunii unui stat membru: drepturile fundamentale _____	495

(a)	Aplicarea prevederilor legislației comunitare bazate pe protecția drepturilor omului _____	495
(b)	Statele membre ca „agenți” de drept comunitar _____	496
(c)	Statele membre atunci când derogă de la măsurile comunitare _____	497
(d)	Statele membre și situațiile din afara sferei dreptului comunitar _____	502
(e)	Carta drepturilor fundamentale și statele membre _____	503
7.	Politica UE privind drepturile omului: evoluții politice și instituționale _____	504
(a)	Aprobarea politică a CEJ _____	504
(b)	Modificările privind drepturile omului aduse tratatelor _____	505
(c)	Noile instrumente și instituții privind drepturile omului _____	506
(d)	Drepturile fundamentale ca sursă de competență pentru elaborarea politicilor comunitare _____	507
(i)	Competențele limitate din Tratatul CE _____	508
(ii)	Politicile privind drepturile omului orientate spre exterior _____	510
(iii)	Politicile privind drepturile omului orientate spre interior: antidiscriminarea _____	511
8.	Carta Drepturilor Fundamentale a UE _____	517
(a)	Introducere _____	517
(b)	Conținut _____	518
(c)	Clauzele „orizontale” _____	519
(d)	Stadiul actual _____	523
9.	UE și CEDO _____	524
(a)	Aderarea CE/UE la CEDO _____	524
(b)	Controlul indirect al actelor CE/UE de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului _____	526
(c)	Influența reciprocă a Curții de justiție și a Curții Europene a Drepturilor Omului în lipsa aderării _____	532
10.	Concluzii _____	534
11.	Bibliografie _____	535

12	ACȚIUNI PENTRU ASIGURAREA RESPECTĂRII DREPTULUI COMUNITAR ÎNDREPTATE ÎMPOTRIVA STATELOR MEMBRE _____	537
1.	Considerații principale _____	537
2.	Rolul și modul de desfășurare a procedurii în constatarea neîndeplinirii obligațiilor ce revin statelor membre în temeiul Tratatului CE _____	538
(a)	Natura și rolul procedurii _____	539
(b)	Desfășurarea procedurii _____	542

3.	Legătura dintre mecanismele „publice” și cele „private” de asigurare a aplicării dreptului comunitar _____	543
4.	Competența discreționară a Comisiei _____	545
5.	Avizul motivat _____	550
	(a) Rol _____	550
	(b) Formă și conținut _____	550
	(c) Confidențialitatea avizului motivat _____	553
6.	De ce o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor este admisibilă și după remedierea încălcării? _____	554
7.	Tipuri de încălcări ale dreptului comunitar din partea statelor membre _____	555
	(a) Încălcarea obligației de cooperare loială prevăzută de articolul 10 CE _____	556
	(b) Implementarea neadecvată a dreptului comunitar _____	557
	(c) Încălcarea unei obligații pozitive de a asigura eficiența dreptului comunitar _____	560
	(d) Încălcările generale și persistente _____	560
	(e) Acțiunea instanțelor unui stat membru _____	561
8.	Apărările statului în cadrul procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor _____	562
	(a) <i>Force majeure</i> _____	563
	(b) Lipsa intenției din partea statului _____	563
	(c) Ilegalitatea măsurii comunitare pe care se bazează acțiunea în constatarea neîndeplinirii obligațiilor _____	564
	(d) Încălcarea a fost comisă și de către alte state membre _____	565
9.	Articolul 227 _____	565
10.	Articolul 228: sancțiunile pecuniare _____	567
11.	Măsurile provizorii _____	572
12.	Concluzii _____	573
13.	Bibliografie _____	575
13	HOTĂRĂRILE PRELIMINARE _____	576
1.	Introducere _____	576
2.	Considerații principale _____	577
3.	Originile _____	578
	(a) Tipuri de proceduri pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare _____	578
	(b) Prevederi care pot forma obiectul trimiterilor preliminare _____	579
	(c) Instanțele de trimitere _____	581
	(d) Instanțele obligate să trimită _____	583

(e)	Invocarea din oficiu de către instanța națională a unei probleme de drept comunitar _____	584
4.	Existența unei întrebări _____	585
(a)	Dezvoltarea precedentului _____	585
(i)	Hotărâri anterioare ale CEJ și dreptul național care încalcă dreptul comunitar _____	585
(ii)	Hotărâri anterioare ale CEJ și validitatea legislației comunitare _____	588
(iii)	Hotărâri anterioare și certitudinea raporturilor juridice _____	592
(iv)	Concluzii _____	593
(b)	Doctrina „ <i>acte clair</i> ” _____	594
(c)	Precedent judiciar, <i>acte clair</i> , delegarea sectorială și dezvoltarea unui sistem judiciar comunitar _____	598
(i)	Precedent _____	598
(ii)	<i>Acte clair</i> _____	599
(iii)	Delegare sectorială _____	600
(d)	Rezumat _____	600
5.	Decizia de a trimite: perspectiva instanței naționale _____	601
6.	Acceptarea trimiterii: perspectiva CEJ _____	604
(a)	Abordarea inițială: dacă vine unul, să vină toți _____	604
(b)	CEJ își arogă competența asupra cauzelor trimise _____	606
(c)	Cauze în care CEJ s-a considerat incompetentă _____	611
(d)	Limite asupra competenței CEJ de a refuza să se pronunțe _____	616
(e)	Rezumat _____	617
7.	Hotărâră pronunțată: interpretare <i>versus</i> aplicare _____	618
8.	Reformă _____	619
(a)	Limitarea instanțelor naționale care pot trimite o cerere preliminară _____	621
(b)	Un mecanism de filtrare bazat pe noutatea, complexitatea sau importanța întrebării _____	622
(c)	Instanța națională să propună răspunsul la întrebare _____	622
(d)	Către un sistem de control ierarhic _____	623
(e)	Crearea unor organe jurisdicționale descentralizate _____	625
(f)	Conferirea către TPI a competenței de a pronunța hotărâri preliminare: Tratatul de la Nisa _____	625
9.	Concluzii _____	627
10.	Bibliografie _____	627
14	CONTROLUL LEGALITĂȚII: ACCES _____	629
1.	Introducere _____	629
2.	Considerații principale _____	630

3.	Actele care pot fi atacate _____	630
	(a) Pilonul comunitar _____	630
	(b) Pilonul comunitar, pilonul al II-lea și Națiunile Unite _____	634
	(c) Pilonul al III-lea _____	635
4.	Articolul 230 alineatul (2): calitatea procesuală a reclamanților privilegiați _____	637
5.	Articolul 230 alineatul (4): calitatea procesuală a reclamanților neprivilegiați _____	638
	(a) Interesul direct _____	638
	(b) Interesul individual: atacarea deciziilor adresate unei alte persoane _____	640
	(i) Testul <i>Plaumann</i> : dificultăți practice și conceptuale _____	641
	(ii) Categoriile deschise și cele închise: dificultăți practice și conceptuale _____	642
	(iii) Efectul restrictiv al testului <i>Plaumann</i> _____	643
	(c) Interesul individual: atacarea regulamentelor _____	645
	(i) Testul terminologiei abstracte _____	645
	(ii) Promisiunea din cauza <i>Codorniu</i> _____	647
	(iii) Limitele hotărârii <i>Codorniu</i> _____	648
	(d) Interesul individual: antidumping, concurența și ajutoarele de stat _____	649
	(e) Interesul individual: avocatul general, Curtea de Justiție și cauza <i>UPA</i> _____	652
	(f) Un sistem complet de protecție legală? _____	657
	(g) Tratatul Constituțional și Carta Drepturilor Fundamentale _____	660
	(h) Rezumat _____	661
6.	Articolul 234: contestarea indirectă a legalității actelor comunitare _____	662
	(a) Rațiunea folosirii articolului 234 _____	662
	(b) Actele care pot fi contestate în temeiul articolului 234 _____	663
7.	Articolul 232: abținerea instituțiilor comunitare de a acționa _____	665
	(a) Abținerile supuse controlului _____	665
	(b) Procedura _____	667
	(c) Calitatea procesuală _____	667
8.	Articolul 241: excepția de ilegalitate _____	668
	(a) Actele care pot fi atacate _____	668
	(b) Acțiunile în cadrul cărora poate fi invocat articolul 241 _____	671
	(c) Părțile care pot utiliza articolul 241 _____	671
9.	Concluzii _____	671
10.	Bibliografie _____	672

15	CONTROLUL LEGALITĂȚII: MOTIVELE DE ANULARE	673
1.	Introducere: motivele de anulare	673
2.	Considerații principale	673
3.	Necompetența	674
4.	Încălcarea unei norme fundamentale de procedură	675
	(a) Dreptul de a fi ascultat și drepturile conexe	675
	(b) Consultarea și participarea	676
	(c) Obligația motivării	677
5.	Încălcarea Tratatului sau a unei norme de drept privind aplicarea acestuia	680
	(a) Sfera acestui motiv de anulare	680
	(b) Principiile generale de drept: proporționalitatea	681
	(i) Semnificația conceptului	681
	(ii) Contestarea acțiunii comunitare: proporționalitate și drepturi	683
	(iii) Contestarea acțiunii comunitare: proporționalitatea și sancțiunile	684
	(iv) Contestarea acțiunii comunitare: proporționalitatea și alegerile politice discreționare	685
	(v) Contestarea acțiunii statului membru	687
	(c) Principiile generale de drept: securitatea juridică și încrederea legitimă	690
	(i) Retroactivitatea reală	690
	(ii) Securitatea juridică, încrederea legitimă și retroactivitatea aparentă	693
	(d) Principiile generale de drept: nediscriminarea	698
	(i) Bazele din Tratat	698
	(ii) Nediscriminarea ca principiu „general” al dreptului comunitar	700
	(iii) Justificarea discriminării	701
	(e) Principiile generale de drept: transparența	703
	(i) Introducere	703
	(ii) Prevederile Tratatului	703
	(iii) Transparența și instanțele comunitare	705
	(iv) Transparența, Regulamentul (CE) 1049/2001 și instanțele comunitare	706
	(v) Concluzii	709
	(f) Principiile generale de drept: principiul precauției	709
6.	Abuzul de putere	711
7.	Intensitatea controlului	712
8.	Consecințele ilegalității și ale invalidității	715
9.	Concluzii	718
10.	Bibliografie	719

16	ACȚIUNEA ÎN DESPĂGUBIRI ȘI PRETENȚIILE PECUNIARE	720
1.	Introducere	720
2.	Considerații principale	720
3.	Răspunderea pentru actele legislative și nelegislative discreționare	721
	(a) Condiții generale	721
	(b) Actele discreționare legislative și nelegislative	722
	(c) Noțiunea de normă superioară de drept	723
	(d) Noțiunea de încălcare flagrantă: jurisprudența timpurie	726
	(e) Noțiunea de încălcare flagrantă/încălcare gravă: dreptul actual	728
	(f) Dreptul actual: rezumat	731
	(g) Dreptul actual: o evaluare	731
4.	Răspunderea pentru actele nediscreționare	732
	(a) Principiul general: ilegalitate, cauzalitate, prejudiciu	732
	(b) Aplicarea principiului general	733
	(c) Noțiunea de ilegalitate	734
	(d) Dreptul actual: rezumat	736
5.	Răspunderea pentru actele oficiale ale funcționarilor comunitari	737
6.	Răspunderea pentru actele legislative valide	739
	(a) Natura problemei	739
	(b) Jurisprudența	740
7.	Legătura de cauzalitate și prejudiciul	741
	(a) Legătura de cauzalitate	741
	(b) Prejudiciul	743
8.	Răspunderea comună a comunității și a statelor membre	745
	(a) Aspecte procedurale	746
	(b) Aspecte materiale	746
9.	Răspunderea contractuală	750
10.	Obligația de reparare a prejudiciului	752
11.	Concluzii	753
12.	Bibliografie	754
17	PIAȚA UNICĂ	755
1.	Considerații principale	755
2.	Forme și tehnici de integrare europeană	756
	(a) Forme de integrare economică	756
	(b) Tehnici de integrare economică	757

3. Limitele integrării înainte de 1986 _____	758
4. Actul Unic European 1986: economia și politica integrării _____	759
(a) Dimensiunea economică: Cartea Albă a Comisiei _____	759
(b) Dimensiunea politică: politica integrării _____	762
5. Piața internă: reforma legislativă și AUE _____	765
(a) Articolul 14: formularea obligației _____	765
(b) Articolul 15: circumstanțierea obligației _____	768
(c) Articolul 95 alineatul (1): facilitarea adoptării măsurilor de armonizare _____	768
(i) Articolul 95: o prevedere reziduală _____	769
(ii) Articolul 95: limitele _____	770
(d) Articolul 95 alineatele (2)-(10): nuanțări ale articolului 95 alineatul (1) _____	771
6. Piața internă: noua abordare față de armonizare _____	775
(a) Rațiunile noii abordări _____	775
(b) Noua abordare față de armonizare _____	775
(c) Noua abordare față de armonizare: formatul legislativ _____	779
(d) Noua abordare față de armonizare: inițiativele de reformă _____	782
7. Piața internă: tensiuni și preocupări _____	783
(a) Interesele consumatorilor și puterea comercială _____	783
(b) Piața unică, libertatea pieței și echilibrul structural _____	785
(c) Provocările la adresa integrării pozitive _____	786
(d) Politică, economie și inițiativa pieței unice _____	787
8. Regândirea proiectului pieței interne _____	789
9. Concluzii _____	793
10. Bibliografie _____	793

18 LIBERA CIRCULAȚIE A MĂRFURILOR: DREPTURI VAMALE,

TARIFE ȘI TAXE _____	795
1. Structura prevederilor referitoare la libera circulație a mărfurilor _____	795
2. Considerații principale _____	796
3. Articolele 23-25: taxele vamale și taxele cu efect echivalent _____	797
(a) Drepturile și taxele vamale: efect, nu scop _____	798
(b) Taxele cu efect echivalent: principii generale _____	800
(c) Taxele cu efect echivalent: controalele și „excepția contraprestației” _____	801
(d) Taxele cu efect echivalent: controalele și îndeplinirea cerințelor legale obligatorii _____	804
(e) Recuperarea taxelor nelegale _____	806
(f) Uniunea vamală: o perspectivă mai largă _____	807

4.	Articolele 90-93: prevederile fiscale discriminatorii _____	808
	(a) Scopul articolului 90 _____	808
	(b) Articolul 90 alineatul (1): discriminarea directă _____	809
	(c) Articolul 90 alineatul (1): discriminarea indirectă _____	810
	(d) Articolul 90: autonomia națională și opțiunile fiscale _____	811
	(e) Relația dintre articolul 90 alineatul (1) și articolul 90 alineatul (2) _____	814
	(f) Articolul 90 alineatele (1) și (2): determinarea similitudinii _____	816
	(g) Articolul 90 alineatul (2): determinarea efectului protecționist _____	818
	(h) Fiscalitatea: perspectiva juridică mai largă _____	821
	(i) Fiscalitatea: perspectiva politică mai largă _____	822
5.	Limita dintre articolele 23-25 și 90-93 _____	823
6.	Concluzii _____	828
7.	Bibliografie _____	829
19	LIBERA CIRCULAȚIE A MĂRFURILOR: RESTRICȚIILE CANTITATIVE _____	830
1.	Considerații principale _____	830
2.	Introducere _____	832
3.	Directiva 70/50/CEE și <i>Dassonville</i> _____	832
4.	Barierile discriminatorii în calea comerțului _____	834
	(a) Restricțiile la import și la export _____	835
	(b) Promovarea sau favorizarea produselor naționale _____	835
	(c) Fixarea prețurilor _____	840
	(d) Măsuri care fac importurile mai dificile sau mai costisitoare _____	841
	(e) Măsuri naționale <i>versus</i> acțiune privată _____	842
	(f) Rezumat _____	843
5.	Normele aplicabile fără distincție: <i>Cassis de Dijon</i> _____	843
	(a) Bazele: <i>Cassis de Dijon</i> _____	843
	(b) Aplicație: jurisprudența post- <i>Cassis</i> _____	846
	(c) Normele aplicabile fără distincție: articolul 29 _____	847
	(d) Normele aplicabile nediferențiat: limitele articolului 28 _____	848
6.	Normele aplicabile diferențiat și nediferențiat: <i>Keck</i> și modalitățile de vânzare _____	852
	(a) <i>Keck</i> : modalitățile de vânzare _____	852
	(b) <i>Keck</i> : modalitățile de vânzare statice și dinamice _____	855
	(c) <i>Keck</i> și modalitățile de vânzare: două nuanțări juridice _____	856
	(d) Opinii din mediul judiciar și academic privind <i>Keck</i> : egalitate și accesul pe piață _____	860
	(i) Preocuparea judiciară _____	861

(ii) Preocuparea din doctrină _____	862
(e) <i>Keck</i> , articolul 28 și accesul pe piață: sens și aplicare _____	864
(f) Rezumat și opțiuni disponibile _____	866
7. Justificări ale măsurilor discriminatorii: articolul 30 _____	867
(a) Morala publică _____	868
(b) Ordinea publică _____	869
(c) Siguranța publică _____	871
(d) Protecția sănătății și a vieții persoanelor, animalelor sau plantelor _____	873
(e) Alte motive pentru validarea măsurilor discriminatorii? _____	876
(f) Legătura dintre armonizare și articolul 30 _____	877
8. Justificări ale normelor aplicabile nediferențiat: cerințele obligatorii _____	878
(a) Rațiunea existenței cerințelor obligatorii _____	878
(b) Legătura dintre cerințele obligatorii și articolul 30 _____	879
(c) Cerințele obligatorii: protecția consumatorilor _____	880
(d) Cerințele obligatorii: corectitudinea tranzacțiilor comerciale _____	883
(e) Cerințele obligatorii: sănătatea publică _____	883
(f) Alte cerințe obligatorii _____	885
(g) Cerințele obligatorii și armonizarea _____	888
(h) Rezumat _____	888
9. Libera circulație a mărfurilor și <i>Cassis</i> : perspectiva mai largă _____	889
(a) Răspunsul Comisiei la <i>Cassis</i> _____	889
(b) Probleme cu punerea în aplicare a strategiei <i>Cassis</i> _____	892
(c) Probleme decurgând din strategia <i>Cassis</i> _____	892
10. Concluzii _____	896
11. Bibliografie _____	897

20 LIBERA CIRCULAȚIE A CAPITALURILOR ȘI UNIUNEA ECONOMICĂ ȘI MONETARĂ _____ 900

1. Considerații principale _____	900
2. Libera circulație a capitalurilor _____	901
(a) Prevederile inițiale ale tratatelor _____	901
(b) Prevederile actuale: principiul de bază _____	901
(c) Prevederile actuale: excepțiile _____	903
3. Primele încercări în direcția UEM și a unui sistem monetar european _____	906
4. Uniunea economică și monetară: cele trei etape _____	907
(a) Etapa întâi și raportul Delors _____	907
(b) Etapa a doua și Tratatul privind Uniunea Europeană _____	908

(c) Etapa a treia: cadrul juridic de bază _____	909
(d) Consecințele juridice ale trecerii la etapa a treia _____	911
(e) Trecerea la UEM _____	913
5. Guvernarea economică: coordonarea politicii economice _____	913
6. Înțelegerea UEM: bazele economice _____	915
(a) Pledoaria în favoarea UEM _____	916
(b) Pledoaria împotriva UEM _____	917
(c) UEM: economie, politică și drept _____	918
7. Înțelegerea UEM: independența Băncii Centrale _____	919
8. Concluzii _____	921
9. Bibliografie _____	922
21 LIBERA CIRCULAȚIE A LUCRĂTORILOR _____	924
1. Considerații principale _____	924
2. Efectul juridic al articolului 39 _____	925
3. Cine este protejat de articolul 39? _____	928
(a) Definiția „lucrătorului”: un concept comunitar _____	929
(b) Definierea noțiunii de „lucrător”: există cerințe privind venitul minim și timpul de lucru? _____	930
(c) Definierea noțiunii de „lucrător”: este relevant scopul angajării? _____	935
(d) Definierea noțiunii de „lucrător”: unde se încadrează persoana aflată în căutarea unui loc de muncă? _____	940
4. Discriminare, acces pe piață și justificare _____	942
(A) Discriminarea directă _____	942
(b) Discriminarea indirectă _____	943
(c) Obstacolele în calea accesului pe piața locurilor de muncă _____	945
(d) Situațiile interne _____	947
(e) Justificarea obiectivă _____	948
5. Excepția privind administrația publică _____	950
(a) Sensul excepției privind administrația publică este determinat de curte, nu de către statele membre _____	950
(b) Condițiile stabilite de CEJ pentru încadrarea în administrația publică _____	951
(c) Aplicarea condițiilor stabilite de CEJ _____	953
(d) Condițiile discriminatorii de încadrare în administrația publică sunt interzise _____	956
6. Dreptul de intrare și de ședere al lucrătorilor și al familiilor lor: Directiva 2004/38 _____	957
(a) Cerințele de formă pentru lucrători _____	957

(b)	Persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă și șomerii _____	960
(c)	Dreptul de ședere permanentă _____	961
(d)	Condițiile în care se poate beneficia de dreptul de ședere al lucrătorilor și al familiilor lor _____	962
7.	Drepturile materiale și avantajele sociale: Regulamentul (CEE) 1612/68 _____	962
(a)	Regulamentul (CEE) 1612/68 _____	962
(b)	Articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) 1612/68 _____	965
(c)	Articolul 7 alineatul (3) din Regulamentul (CEE) 1612/68 și drepturile la educație ale lucrătorilor _____	967
(d)	Articolul 12 din Regulamentul (CEE) 1612/68: drepturile la educație ale copiilor _____	969
(e)	Drepturile familiilor ca drepturi dependente în totalitate de drepturile lucrătorilor _____	971
(f)	Membrii de familie în cazul unei situații interne _____	972
8.	Restricțiile privind ordinea, siguranța și sănătatea publică la dreptul de intrare și de ședere: Directiva 2004/38/CE _____	974
9.	Regimul de tranziție privind libera circulație a lucrătorilor după extinderile din 2004 și 2007 _____	980
10.	Concluzii _____	982
11.	Bibliografie _____	982
22	LIBERTATEA DE STABILIRE ȘI DE A PRESTA SERVICII _____	984
1.	Considerații principale _____	984
2.	Deosebiri și asemănări între libera circulație a persoanelor, a serviciilor și dreptul de stabilire _____	986
(a)	Comparație între capitolele Tratatului _____	986
(b)	Sunt libertățile aplicabile orizontal? _____	988
(c)	Excepția „autorității publice” _____	989
(d)	Excepțiile privind ordinea publică, siguranța publică și sănătatea publică _____	990
(e)	Legislația privind intrarea, șederea și expulzarea _____	991
3.	Dreptul de stabilire _____	991
(a)	Efectul articolului 43 _____	992
(b)	Sfera articolului 43 _____	996
(i)	Restricțiile nediscriminatorii _____	996
(ii)	Discriminarea pozitivă și situațiile pur interne: când pot cetățenii să se prevealeze de articolul 43 în propriul lor stat membru? _____	999
(iii)	Restricțiile privind avantajele sociale sunt contrare articolului 43? _____	1001
(c)	Stabilirea societăților _____	1002

(i)	Când este o societate „stabilită” într-un stat membru?	_____	1003
(ii)	Liberalizarea promovată de Curte în absența armonizării la nivelul UE	_____	1003
(iii)	Normele privind taxarea directă ca restricții asupra libertății de stabilire a societăților	_____	1008
(d)	Rezumat	_____	1010
4.	Libera circulație a serviciilor	_____	1011
(a)	Efectul articolului 49	_____	1013
(b)	Sfera articolului 49	_____	1015
(i)	Necesitatea unui element interstatal	_____	1015
(ii)	Libertatea de a primi servicii	_____	1017
(iii)	Natura comercială a serviciilor	_____	1017
(iv)	Pot constitui activitățile ilicite servicii în sensul articolelor 49-50?	_____	1023
(v)	Sunt contrare articolului 49 restricțiile privind avantajele sociale?	_____	1025
(c)	Justificarea restricțiilor la libera circulație a serviciilor	_____	1027
(d)	Sunt cuprinse restricțiile nediscriminatorii de articolul 49?	_____	1033
5.	Legislația generală de facilitare a stabilirii și a serviciilor: recunoașterea calificărilor profesionale	_____	1037
(a)	Abordarea inițială a armonizării/coordonării sectoriale	_____	1037
(b)	Introducerea abordării recunoașterii reciproce	_____	1038
(c)	Abordarea recunoașterii reciproce și extinderea acestora	_____	1040
(d)	Directiva 2005/36/CE privind recunoașterea calificărilor profesionale	_____	1041
(e)	Situațiile neacoperite de legislație	_____	1045
6.	Legislația generală de facilitare a stabilirii și a serviciilor: Directiva serviciilor	_____	1046
7.	Concluzii	_____	1051
8.	Bibliografie	_____	1052
23	CETĂȚENIA UNIUNII EUROPENE	_____	1053
1.	Considerații principale	_____	1053
2.	Introducere	_____	1053
3.	Drepturile de liberă circulație și ședere al cetățenilor UE	_____	1056
(a)	Creează articolul 18 un drept nou care are efect direct?	_____	1057
(b)	Modifică articolele 17 și 18 ceea ce se poate numi o „situație pur internă”?	_____	1064

(c)	Creează articolele 17 și 18 drepturi materiale noi pentru resortisanții UE, în special pentru cei care nu sunt nici activi, nici independenți din punct de vedere economic? _____	1067
(i)	Persoanele care nu sunt lucrători _____	1067
(ii)	Studentii _____	1072
(iii)	Persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă _____	1077
(iv)	Interdicția altor măsuri naționale discriminatorii sau restrictive _____	1079
4.	Drepturile politice ale cetățenilor _____	1080
5.	Directiva 2004/38/CE privind dreptul de circulație și de ședere pentru cetățenii UE și pentru familiile acestora _____	1082
6.	Concluzii _____	1085
7.	Bibliografie _____	1086
24	EGALITATEA DE TRATAMENT ÎNTRE BĂRBAȚI ȘI FEMEI _____	1087
1.	Considerații principale _____	1087
2.	Cadrul juridic al egalității de gen în UE _____	1089
(a)	Evoluția politicii sociale a UE _____	1089
(b)	Baza juridică a legislației UE privind egalitatea de gen _____	1089
(c)	<i>Soft law</i> și măsurile suplimentare de promovare a egalității de gen _____	1090
(d)	„Principiul general” al egalității de tratament pe criteriul sexului _____	1091
(e)	Limitele egalității de gen _____	1091
(f)	Articolul 141: fundamentele sociale și economice ale egalității de gen _____	1093
(g)	Directiva 2006/54/CE privind egalitatea de tratament, „reformată” _____	1096
(h)	Directiva 2004/113/CE de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii _____	1098
3.	Egalitatea de remunerare _____	1099
(a)	Cadrul legislativ _____	1099
(b)	Discriminarea indirectă în privința remunerării și justificarea obiectivă _____	1103
(i)	Discriminarea indirectă _____	1103
(ii)	Justificarea obiectivă _____	1113
(c)	Poate fi justificată discriminarea directă în privința remunerării? _____	1115
(d)	Sfera de aplicare a articolului 141: ce poate constitui remunerare? _____	1116
(i)	Prestațiile de securitate socială nu constituie remunerație _____	1117

(ii)	Extinderea definiției remunerației _____	1118
(iii)	<i>Bilka și Barber</i> : pensiile profesionale pot constitui remunerare _____	1120
(iv)	Jurisprudența post- <i>Barber</i> _____	1126
(v)	Alte tipuri de pensii _____	1128
(vi)	O retragere limitată de pe poziția adoptată în cauza <i>Barber</i> _____	1129
(vii)	Corectarea discriminării în contextul pensiilor profesionale _____	1130
4.	Egalitatea de tratament _____	1132
(a)	Egalitatea de tratament ca principiu general _____	1132
(b)	Egalitatea de tratament pe baza Directivei 2006/54/CE _____	1133
(i)	Planul general _____	1133
(ii)	Prevederea privind calificarea profesională _____	1134
(iii)	Protecția maternității _____	1137
(iv)	Prevederea măsurilor pozitive _____	1138
(v)	Alte excepții _____	1144
(c)	Distincția între condiții de muncă, remunerare și prestațiile de securitate socială _____	1145
(d)	Directiva privind egalitatea de tratament și lucrătoarele gravide _____	1149
(e)	Directiva privind protecția lucrătoarelor gravide _____	1156
(f)	Directiva 86/613/CEE privind lucrătorii care desfășoară o activitate independentă _____	1160
(g)	Concediul pentru creșterea copilului _____	1160
5.	Securitatea socială _____	1162
(a)	Directiva 79/7/CEE _____	1162
(i)	Efectul direct al Directivei 79/7/CEE _____	1164
(ii)	Sfera persoanelor cărora li se aplică Directiva _____	1164
(iii)	Sfera materială _____	1168
(iv)	Excepțiile de la articolul 7 _____	1171
(v)	Discriminarea indirectă în privința securității sociale _____	1175
(b)	Securitatea socială profesională _____	1177
6.	Remediile legale _____	1179
7.	Concluzii _____	1182
8.	Bibliografie _____	1183
25	DREPTUL CONCURENȚEI: ARTICOLUL 81 _____	1185
1.	Considerații principale _____	1185
2.	Dreptul concurenței: obiective _____	1186
3.	Articolul 81: textul din Tratat _____	1187
4.	Articolul 81 alineatul (1): întreprinderile _____	1188

5.	Articolul 81 alineatul (1): acorduri, decizii și practici concertate _____	1190
	(a) Acordurile _____	1190
	(b) Practica concertată _____	1193
6.	Articolul 81 alineatul (1): obiectul sau efectul de a împiedica, a restrânge sau a denatura concurența _____	1201
	(a) Natura problemei _____	1201
	(b) Experiența din Statele Unite _____	1202
	(c) Dezbateră academică din cadrul CE _____	1203
	(d) Jurisprudența _____	1206
	(e) Rezumat _____	1215
7.	Articolul 81 alineatul (1): efectul asupra comerțului între statele membre _____	1216
8.	Articolul 81 alineatul (1): doctrina <i>de minimis</i> _____	1217
9.	Articolul 81 alineatul (3): exceptările _____	1218
	(a) Exceptările individuale _____	1218
	(b) Exceptările pe categorii _____	1222
10.	Articolul 81: considerații în legătură și fără legătură cu concurența _____	1223
	(a) Articolul 81 alineatul (1) _____	1223
	(b) Articolul 81 alineatul (3) _____	1224
11.	Articolul 81: restricțiile verticale _____	1225
	(a) Dezbateră economică _____	1226
	(i) Prima perspectivă _____	1226
	(ii) A doua perspectivă _____	1228
	(b) Comisia și restricțiile verticale _____	1230
	(i) Critica Comisiei _____	1230
	(ii) Cartea verde a Comisiei _____	1231
	(c) Distribuția exclusivă _____	1232
	(d) Distribuția selectivă _____	1233
	(i) Prima condiție: natura produsului _____	1235
	(ii) A doua condiție: criteriile calitative _____	1235
	(iii) A treia condiție: neeliminarea concurenței prin intermediul unor ADS multiple _____	1237
	(iv) A patra condiție: fără protecție teritorială absolută _____	1238
	(e) Franciza _____	1239
	(f) Aprovizionarea exclusivă _____	1240
	(g) Exceptarea pe categorii _____	1242
	(i) Exceptarea pe categorii în stil nou _____	1242
	(ii) Articolul 1: definiții _____	1242
	(iii) Articolul 2: esența exceptării pe categorii _____	1243
	(iv) Articolul 3: plafonul cotei de piață _____	1244
	(v) Articolul 4: lista neagră _____	1244
	(vi) Articolul 5: obligațiile care nu beneficiază de exceptare _____	1245

(vii) Articolele 6-8: retragerea beneficiului Regulamentului _____	1246
(h) Rezumat _____	1246
12. Punerea în aplicare a dreptului concurenței _____	1247
(a) Abordarea tradițională și Cartea albă privind modernizarea _____	1247
(b) Noul regim _____	1248
(c) Controlul judiciar _____	1249
(d) Acțiunile în despăgubiri _____	1251
13. Concluzii _____	1252
14. Bibliografie _____	1252
26 DREPTUL CONCURENȚEI: ARTICOLUL 82 _____	1254
1. Introducere _____	1254
2. Considerații principale _____	1255
3. Poziția dominantă: definiția pieței relevante _____	1255
(a) Piața produsului _____	1256
(b) Piața geografică _____	1260
(c) Factorul temporal _____	1261
(d) Comunicarea Comisiei privind definirea pieței _____	1261
4. Poziția dominantă: puterea de piață _____	1263
(a) Dominarea pieței de către o singură firmă _____	1263
(i) Cota de piață _____	1264
(ii) Alți factori indicatori ai dominanței: barierele la intrare _____	1265
(b) Dominanța comună _____	1268
5. Abuzul: trei probleme de interpretare _____	1272
(a) Pe cine este destinat să protejeze articolul 82? _____	1272
(b) Ce tipuri de comportament sunt abuzive? _____	1273
(c) Abuzul pe care piață? _____	1274
6. Abuzul: exemple speciale _____	1274
(a) Abuzul și fuziunile _____	1274
(b) Abuzul și refuzul de a aproviziona _____	1277
(i) Refuzul de a aproviziona: principiile de bază _____	1277
(ii) Refuzul de aprovizionare: doctrina facilităților esențiale _____	1280
(c) Abuzul și discriminarea privind prețurile _____	1284
(i) Discriminarea privind prețurile: bazele economice _____	1284
(ii) Discriminarea în privința prețurilor: jurisprudența _____	1287
(d) Abuzul și prețul de eliminare a concurenței _____	1290
(e) Abuzul și prețul selectiv _____	1293
7. Apărări: justificarea obiectivă, proporționalitatea și eficiența _____	1294

8.	Reforma articolului 82 _____	1295
9.	Concluzii _____	1297
10.	Bibliografie _____	1297
27	DREPTUL CONCURENȚEI: CONCENTRĂRILE _____	1300
1.	Introducere _____	1300
2.	Considerații principale _____	1301
3.	Controlul concentrărilor: rațiunea existenței acestei politici _____	1302
	(a) Argumente împotriva concentrărilor _____	1302
	(b) Argumente în favoarea concentrărilor _____	1303
4.	Regulamentul (CE) 139/2004: aspecte jurisdicționale _____	1304
	(a) Concentrarea: generalități _____	1304
	(b) Concentrarea: societățile în comun _____	1306
	(c) Concentrările cu o dimensiune comunitară _____	1309
	(d) Legătura dintre controlul comunitar și cel național în privința concentrărilor _____	1310
	(i) Principiul general: „ghișeu unic” _____	1310
	(ii) Protecția intereselor naționale „legitime”: articolul 21 alineatul (4) _____	1311
	(iii) Trimiterea către autoritățile competente din statele membre, de către Comisie: articolul 4 alineatul (4) _____	1311
	(iv) Trimiterea către autoritățile competente din statele membre, de către Comisie: articolul 9 _____	1312
	(v) Trimiterea către Comisie la cererea întreprinderilor: articolul 4 alineatul (5) _____	1312
	(vi) Trimiterea către Comisie la cererea statelor membre: articolul 22 _____	1313
	(e) Un rol rezidual pentru articolele 81 și 82 CE _____	1313
5.	Regulamentul (CE) 139/2004: aspecte procedurale _____	1314
	(a) Notificarea prealabilă _____	1314
	(b) Suspendarea pe durata examinării _____	1314
	(c) Examinarea _____	1315
	(d) Investigarea și punerea în aplicare _____	1316
6.	Regulamentul (CE) 139/2004: criteriile materiale _____	1316
	(a) Definiția pieței _____	1316
	(b) Testul _____	1317
	(c) Aplicarea testului: efectele necoordonate _____	1319
	(d) Aplicarea testului: efectele coordonate și dominanța colectivă _____	1326
	(e) Concentrarea și creșterile de eficiență _____	1330
	(f) Concentrarea și întreprinderile aflate în criză _____	1331
	(g) Relevanța considerentelor care nu au legătură cu concurența _____	1331

(h) Măsurile corective _____	1332
7. Controlul judiciar _____	1332
8. Concluzii _____	1333
9. Bibliografie _____	1334
28 STATUL ȘI PIAȚA COMUNĂ _____	1335
1. Considerații principale _____	1335
2. Statul și piața: principii generale _____	1336
(a) Principiul general: etosul concurenței _____	1336
(b) Nuanțarea: servicii de interes (economic) general _____	1336
3. Întreprinderile publice și articolul 86 _____	1338
(a) Articolul 86 alineatul (1) _____	1339
(i) Întreprinderile publice și întreprinderile cărora le sunt acordate drepturi speciale sau exclusive _____	1339
(ii) Obligația decurgând din articolul 86 alineatul (1) _____	1340
(iii) Jurisprudența extensivă a CEJ _____	1341
(iv) Abordarea actuală a CEJ _____	1345
(b) Articolul 86 alineatul (2) _____	1346
(i) Primul pas _____	1346
(ii) Pasul al doilea _____	1347
(iii) Pasul al treilea _____	1349
(c) Articolul 86 alineatul (3) _____	1349
(d) Articolul 86 și instanțele naționale _____	1350
(e) Rezumat _____	1351
4. Statul și articolele 10, 81, 82 și 28 _____	1351
5. Ajutoarele de stat: regulile de fond și articolul 87 _____	1353
(a) Comisia și evoluția politicii _____	1353
(b) Articolul 87 alineatul (1) _____	1356
(i) Definiția ajutorului de stat: un avantaj conferit destinatarului _____	1356
(ii) Definiția ajutoarelor de stat: „de stat sau prin intermediul resurselor de stat” _____	1360
(iii) Definiția ajutorului de stat: „denaturează sau amenință să denatureze concurența” _____	1362
(iv) Definiția ajutorului de stat: efectul asupra schimburilor comerciale dintre state _____	1362
(c) Articolul 87 alineatul (2) _____	1363
(d) Articolul 87 alineatul (3) _____	1364
(i) Articolul 87 alineatul (3) litera (a) _____	1364
(ii) Articolul 87 alineatul (3) litera (b) _____	1365
(iii) Articolul 87 alineatul (3) litera (c) _____	1366
(iv) Articolul 87 alineatul (3) literele (d) și (e) _____	1370

6.	Ajutoarele de stat: regulile procedurale și articolele 88 și 89 _____	1370
	(a) Verificarea ajutoarelor de stat existente _____	1370
	(b) Procedura pentru noile ajutoare de stat: notificarea și verificarea preliminară _____	1371
	(c) Procedura pentru ajutoarele de stat: cercetarea detaliată și punerea în aplicare _____	1373
	(d) Împrejurările excepționale: articolul 88 alineatul (2), paragrafele 3 și 4 _____	1374
	(e) Articolul 89: regulamentele de punere în aplicare _____	1374
	(f) Contestarea deciziilor Comisiei _____	1375
	(g) Ajutoarele care nu au fost notificate _____	1377
	(i) Absența notificării și Comisia _____	1377
	(ii) Absența notificării și instanțele naționale _____	1378
	(h) Recuperarea ajutoarelor ilicite _____	1378
7.	Ajutoarele de stat, integrarea pe piață și politica regională _____	1380
	(a) Legătura dintre articolul 28 și articolele 87-89 _____	1380
	(b) Legătura dintre politica regională națională și politica regională comunitară _____	1383
8.	Ajutoarele de stat și reforma _____	1384
9.	Concluzii _____	1385
10.	Bibliografie _____	1385
	<i>Tabelul cauzelor</i> _____	1387
	<i>Tabel de tratate, instrumente legislative europene și legislație națională</i> _____	1465
	<i>Tabelul de corespondență la care se face referire în articolul 12 din Tratatul de la Amsterdam</i> _____	1491
	<i>Index</i> _____	1499